

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2022 m. gegužė

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2A-273-1120/2022](#), nagrinėdamas klausimą dėl reikalavimų, keliamų įrodymams pagrįsti bylinėjimosi išlaidų dydį, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir LApT) pažymėjo, kad tuo atveju, kai nepateikiamas pirminis mokėjimo įvykdymą patvirtinantis įrodymas, pakankamu mokėjimo įvykdymą patvirtinančiu įrodymu laikomas advokato, advokatų profesinės bendrijos ar partnerystės pagrindais veikiančio advokatų susivienijimo atsakingo asmens (pvz., vyr. finansininko) pasirašytas patvirtinimas – pažyma, kurioje, be kitų duomenų, taip pat turi būti patvirtinimas, jog klientas yra atsiskaitęs su advokatų profesine bendrija. Taigi teisinių paslaugų suvestinė, kai byloje nėra duomenų, kad teisinių paslaugų suvestinė pasirašyta už advokatų kontoros apskaitos tvarkymą atsakingo asmens, kuris, be kita ko, priiima teisinę atsakomybę už šiuose dokumentuose nurodytų duomenų tikrumą, negali būti pripažįstama tinkamu bylinėjimosi išlaidas patvirtinančiu įrodymu.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-247-407/2022](#), pasisakydamas dėl išankstinės ginčų nagrinėjimo tvarkos darbo teisiniuose santykiuose, LApT konstatavo, kad šalis neįgyvendino pareigos kreiptis į Darbo ginčų komisiją (toliau – DGK) ir nepasinaudojo privaloma išankstine ginčų nagrinėjimo tvarka, tačiau šio fakto LApT nevertino kaip pagrindo palikti ieškinį nenagrinėtą. LApT vertinimu, teismų praktika, įpareigojanti šalis bet kuriuo atveju kreiptis į DGK, kaip į privalomą ikiteisminį ginčą nagrinėjantį

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

organą, buvo suformuota neįvertinus aplinkybės, kad faktas, jog nebuvo laikytasi privalomos ginčų ikiteisminės nagrinėjimo tvarkos, gali paaiškėti tik, pavyzdžiui, apeliacinės instancijos teisme, kaip yra aptariamoje civilinėje byloje. Nagrinėjamu atveju aplinkybė, kad nebuvo laikytasi ikiteisminės ginčų nagrinėjimo tvarkos, buvo nustatyta bylą nagrinėjančio apeliacinės instancijos teismo iniciatyva, ginčą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme ir tik praėjus ketveriems metams nuo kreipimosi į teismą dienos. LApT nurodė, kad civilinės bylos palikimas nenagrinėtos neatitiktų teisės į tinkamą teismo procesą principo, todėl yra teisinis pagrindas spręsti dėl galimybės ginčą nagrinėti iš esmės net ir tuo atveju, kai šalys nesilaikė išankstinės ginčų nagrinėjimo tvarkos.

Civilinėje byloje Nr. [e2-463-450/2022](#), sprendamas klausimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo nemokumo byloje, LApT akcentavo, kad nesustabdžius kreditorių komiteto nutarimo vykdymo būtų pažeistos potencialios hipotekos kreditorės teisės ir teisėti interesai, nes, atsižvelgiant į išskirtinį hipotekos kreditorės statusą bankroto byloje ir į susiklosčiusią situaciją, kad iki šiol nėra išspręstas ginčas dėl įkaito turėtojos reikalavimo (ne)pagrįstumo, todėl pastaroji negali dalyvauti atsakovės nemokumo byloje ir pasisakyti dėl kreditorių nutarimų bei kitų klausimų (Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 43 straipsnis), nepardavus atsakovės turto varžytynėse, ieškovė prarastų bet kokią

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

galimybę pasinaudoti hipotekos kreditorės teise perimti tokį turtą (JANĮ 97 straipsnio 2 dalis). Šios aplinkybės, jei atsakovės finansinis reikalavimas nagrinėjamoje byloje bus patvirtintas, akivaizdžiai kelia grėsmę likviduojamos bendrovės teisėms ir interesams. Be to, nors ir sutiktina, kad ginčo nutarimo įvykdymas nereiškia, jog gautos lėšos, pardavus turtą, bus skirstomos nelaukiant teismo sprendimo priėmimo nagrinėjamoje byloje, tačiau tai nepaneigia galimos hipotekos kreditorės intereso perimti parduodamą turtą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-384-467/2022](#) LApT nurodė, kad areštavus lėšas, esančias kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigų sąskaitose, leidžiama su jomis atlikti tik tas operacijas, kurios nurodytos teismo nutartyje. Teismas, leisdamas atlikti tam tikras operacijas, nurodo antstoliui nustatyti konkrečią lėšų sumą, kuri per vieną kalendorinį mėnesį gali būti panaudota operacijoms atlikti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 145 straipsnio 6 dalis). LApT pažymėjo, kad įstatymo leidėjas aiškiai atribojo laikinąsias apsaugos priemones taikančio teismo ir tokią nutartį vykdančio antstolio teises ir pareigas šiame procese. Teismas turi nurodyti konkrečias operacijas, kurias galima atlikti iš areštuotų lėšų, o antstolis, teismo pavedimu, nustatyti konkrečią pinigų sumą, kuri gali būti panaudota tokioms operacijoms atlikti. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad leidžiamos operacijos, susijusios su asmeninių poreikių tenkinimu, ir neįpareigojo antstolio nustatyti

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

konkrečios lėšų sumos, kuri per vieną kalendorinį mėnesį gali būti panaudota operacijoms atlikti, tačiau pats nurodė, kad leidžiama naudoti 1 MMA sumą. Kitaip tariant, teismas, nustatydamas kas mėnesį leistiną disponuoti lėšų sumą, t. y. 1 MMA, iš esmės išsprendė ne jo kompetencijai, o antstoliui pavestą klausimą, nes būtent antstolis, o ne teismas, atsižvelgdamas į skolininko pateiktus įrodymus, gali ir turi įvertinti realius asmens (skolininko) poreikius bei nustatyti pagrįstą jų dydį.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-226-450/2022](#), sprendamas dėl pagrindinės sutarties ir papildomų susitarimų vertinimo viešųjų pirkimų byloje, LAPT pažymėjo, kad nepriklausomai nuo to, kaip būtų vertinamas papildomų darbų įsigijimas – ar kaip pagrindinės sutarties keitimas, ar kaip naujo sandorio sudarymas, viešojo pirkimo sutarčių šalių susitarimas dėl papildomų darbų iš principo yra leistinas, jei ginčo darbai iš tiesų yra papildomi pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą ir atitinkamą viešojo darbų pirkimo sutartį. Tokiu atveju papildomi susitarimai dėl papildomų darbų yra procedūriniai sandoriai dėl atliktų darbų, kurie patvirtinami atskirais rašytiniais šalių susitarimais. Dėl to toks šalių susitarimas *per se* nepažeidžia viešųjų pirkimų principų, neiškreipia sąžiningos visų tiekėjų konkurencijos.

Civilinėje byloje Nr. [2-475-1120/2022](#) pasisakyta, kad bankroto bylą nagrinėjantis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

teismas turi teisę savo iniciatyva kontroliuoti nemokumo proceso šalių veiksmus, siekdamas užtikrinti operatyvią, veiksmingą teismo tvarka vykdomo nemokumo proceso eigą ir viešąjį interesą, todėl LApT nurodė, kad yra pagrindas nustatyti, jog 14 dienų terminas kreditorių susirinkimo sprendimui apskūsti yra procesinis terminas ir teismas *ex officio* turi spręsti, ar terminas skundai dėl kreditorių susirinkimo nutarimų apskundimo nėra praleistas, taip pat prireikus turi pareigą įvertinti termino praleidimo priežastis (CPK 78 straipsnis).

Civilinėje byloje Nr. [e2A-284-910/2022](#), nagrinėdamas klausimą dėl paciento teisėms ginti nustatytos privalomos išankstinio ginčo sprendimo ne teisme tvarkos laikymosi, LApT pažymėjo, kad tuo atveju, jeigu bent viena iš ginčo šalių nesutinka su Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos sprendimu ir kreipiasi į teismą dėl paciento ir sveikatos priežiūros įstaigos ginčo išnagrinėjimo, teismas nevykdo komisijos priimto sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo patikrinimo ar peržiūrėjimo procedūrų, nes tokios procedūros įstatyme nenumatytos ir tokio pobūdžio kompetencija teismui nėra suteikta. Teismas iš naujo CPK nustatyta tvarka ginčą nagrinėja iš esmės, t. y. nustato šalių materialiąsias teises ir pareigas, taip išspręsdamas dėl teisės kilusį ginčą, kuriam buvo laikytasi įstatyme nustatytos privalomos išankstinės nagrinėjimo ne teisme tvarkos.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2A-662-790/2022](#), pasisakydamas dėl sutartinio teisingumo įtakos prokurorui, ginančiam viešąjį interesą, LApT išaiškino, kad Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 13 straipsnyje nustatyta, jog, atlikdami savo funkcijas, prokurorai turi įgaliojimus veikti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Taigi prokuroras turi teisę ginti viešąjį interesą Lietuvos Respublikos ribose. Tuo atveju, jeigu šalių sutartis būtų aiškinama plačiai, kaip privaloma prokurorui, ginančiam viešąjį interesą, prokuroras netektų teisės ginti viešąjį interesą, nes sutartinis teisingumas ginčą spręsti užsienio valstybėje tokią teisę faktiškai apribotų. Taip viešąjį interesą pažeidžiančios sutarties šalims būtų suteikta galimybė piktnaudžiauti ir siekti išvengti viešojo intereso apsaugos, kadangi sutartyje numatytas sutartinis teisingumas atimtų prokuroro teisę pareikšti ieškinį dėl viešojo intereso gynimo. Todėl bet kokios kitos užsienio valstybės teismai neturi teisės spręsti dėl to, ar buvo pažeistas iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos kildinamas viešasis interesas – tai išimtinė Lietuvos Respublikos teismų prerogatyva.

Civilinėje byloje Nr. [e2-519-912/2022](#), pasisakydamas dėl priešieškinių teisingumo nemokumo byloje, LApT nurodė, kad šiuo metu galiojančiame JANĮ nenustatyta draudimo nemokumo administratoriui reikšti priešieškinį, todėl tiek Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatyme (toliau – ĮB) buvęs įtvirtintas, tiek šiuo metu galiojančiame JANĮ

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

nustatytas reglamentavimas galimybės nemokumo administratoriui reikšti priešieškinį aspektu yra vienodas (nepakitęs). Pasikeitus nagrinėjamos bylos teisingumui, nukentėtų ne tik atsakovės teisės ir interesai, bet ir visų jos kreditorių teisėti lūkesčiai. Taigi sistemiškai aiškinant CPK 33 straipsnio 2 dalį, 143 straipsnį ir 781 straipsnio 1 dalį, net ir nemokumo byloje su užsienio elementu pareiškus priešieškinį, nepasikeičia Lietuvos teismams priskirtas su nemokumo byla susijusių ir pareikštų reikalavimų teisingumas.

Civilinėje byloje Nr. [2-399-302/2022](#) LAPt pasisakė, kad teismas gali atsisakyti priimti ieškinį, jeigu ginčas nenagrinėtinas civilinio proceso tvarka, tačiau atsisakymo priimti ieškinį pagrindai siejami su teisės kreiptis į teismą nebuvimu arba su šios teisės netinkamu įgyvendinimu. LAPt akcentavo, kad nustatyti, ar asmuo turi reikalavimo teisę bei suinteresuotumą byloje, galima tik nustačius visas bylos aplinkybes, ištyrus ir įvertinus bylos įrodymus, nustačius taikytiną teisės normą, t.y. teismas tai konstatuoja priimdamas sprendimą. Taigi pirmosios instancijos teismas konstatavęs, kad ieškovų pareikštas ieškinyje negali būti nagrinėjamas, padarė klaidingą išvadą, kadangi negalima atsisakyti priimti ieškinio dėl materialiojo teisinio pobūdžio motyvų.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-307-1120/2022](#), sprendžiant dėl sveikatos priežiūros įstaigų atsakomybės be kaltės ir išvengiamumo

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

kriterijaus taikymo, LApT pažymėjo, kad pagal naująjį atsakomybės be kaltės modelį, siekiant atlyginimo už paciento sveikatai padarytą žalą, tebėra būtina įrodyti sveikatos priežiūros įstaigos neteisėtus veiksmus ir priežastinį ryšį tarp šių veiksmų ir žalos pacientui.

Sveikatos priežiūros įstaigų atsakomybės be kaltės modelis siejamas ne tik su pačiu žalos atsiradimo faktu, bet ir su žalos išvengiamumo kriterijumi – žala atlyginama, jei jos buvo galima išvengti veikiant pagal sveikatos priežiūros paslaugų teikimo metu buvusį medicinos ir slaugos mokslo lygį bei gerąją medicinos praktiką ir žala nėra nulemta specifinės paciento sveikatos būklės, buvusios iki paslaugų suteikimo, už kurią sveikatos priežiūros įstaiga neatsako. LApT padarė išvadą, kad žala kyla tik nustačius sveikatos priežiūros įstaigos neteisėtus veiksmus ir aplinkybę, kad padaryti pažeidimai yra susiję teisiniu priežastiniu ryšiu su atsiradusia žala.

Be to, LApT pažymėjo, kad Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijai priėmus sprendimą, kad žala ieškovui neatlygintina, nes buvo neišvengiama, ieškovas turėjo pareigą įrodyti, jog sveikatos priežiūros įstaiga galėjo žalos išvengti, jei būtų veikusi pagal medicinos mokslo standartus COVID-19 ligos kontekste, t. y. turėjo įrodyti neteisėtus sveikatos priežiūros įstaigos veiksmus. Tačiau byloje liko nepaneigta tikimybė, kad ir laikantis visų prevencinių priemonių užsikrėtimo koronavirusu gydymo įstaigoje nepavyktų išvengti. Be to, remiantis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

specialistų pateiktomis išvadomis, sveikatos priežiūros įstaigose nėra galimybės patikimai apsaugoti nuo koronaviruso plitimo dėl pavėluotos diagnostikos, todėl pagal dabartinį sveikatos priežiūros metodikų raidos lygį apsaugoti pacientus nuo apsikrėtimo COVID-19 liga sveikatos priežiūros įstaigose nėra įmanoma.

Civilinėje byloje Nr. [e2-407-516/2022](#), pasakydamas dėl ieškinio patikslinimo, LAPT atkreipė dėmesį, kad CPK 137 straipsnis taikomas tuo atveju, kai yra paduodamas pradinis arba naujas ieškiny, o ne ieškinio patikslinimas. Teismas negali grįžti į proceso stadiją, kurioje sprendžiamas ieškinio priėmimo klausimas tuomet, kai procesas byloje jau vyksta ilgą laiką ir šalys nebegali teikti naujų ieškinių, bet gali tik patikslinti jau pareikštus reikalavimus (padidinti, sumažinti pareikštus reikalavimus, pakeisti ieškinio dalyką ar jo pagrindą). Teismas, gavęs procesinį dokumentą dėl pradinio ieškinio tikslinimo, atsižvelgdamas į procesinio dokumento turinį, turi nustatyti, ar procesiniu dokumentu keičiamas ieškinio dalykas, pagrindas, ar siekiama tik padidinti (sumažinti) ieškinio reikalavimus, ar pareikšti kokybiškai naują ieškinį ir pan. Tik dėl naujų reikalavimų priėmimo teismas sprendžia vadovaudamasis bendrosiomis ieškinio priėmimo taisyklėmis, todėl tik ieškovei pateikus kokybiškai naują ieškinį (ieškinio reikalavimą) teismas galėtų spręsti tokio ieškinio priėmimo klausimą vadovaudamasis CPK 137 straipsnio taisyklėmis.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-572-407/2022](#) LApT pasisakė, kad faktas, jog nutartyje, kuria buvo patvirtinti ir (ar) patikslinti konkrečių kreditorių finansiniai reikalavimai, taip pat yra išdėstomas bendras visų kreditorių finansinių reikalavimų sąrašas, nereiškia, kad buvo spęsta dėl visų kreditorių finansinių reikalavimų patvirtinimo (patikslinimo). Bylos nagrinėjimo dalyką apibrėžia pateiktas pareiškimas dėl finansinio reikalavimo patvirtinimo (patikslinimo) bei pirmosios instancijos teismo nustatytos aplinkybės ir motyvai.

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2022 m.